

statements, and analyzing problem or situation from different perspectives; the educational activity should also be focused on reflection on the part of both students and teachers.

Key words: critical thinking, primary school, new Ukrainian school.

Стаття надійшла до редакції 18.02.2018 р.

Прийнято до друку 01.03.2018 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Докучаєва В. В.

УДК 379.8:373.3

О. В. Гончарук

СУБ'ЄКТНІСТЬ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА У ДОЗВІЛЛІВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Важливість дозвіллевої діяльності для пізнавального, психологічного та фізичного розвитку, формування світогляду й культури особистості визнається будь-яким суспільством. Людина у процесі дозвілля перебуває в умовах свободи вибору видів діяльності за інтересами, метою, змістом, стилем і способами самовираження. Залучення до дозвіллевої діяльності сприяє активній соціалізації, саморозвитку та професійному становленню особистості. У цьому процесі активізується розвиток професійних, когнітивних, емоційно-вольових та організаційних якостей особистості; здійснюється формування її індивідуально-творчого потенціалу; відбувається педагогічна підтримка соціальної активності в суспільно-орієнтованих видах дозвілля.

Дозвіллева діяльність школярів відбувається в школі та позашкільних виховних інститутах (клубах, центрах дитячої творчості, культурно-освітніх установах тощо). Вільне включення дітей у структуру будь-якого з цих інститутів засвідчує, що кожен з них може відчувати себе особистістю, суб'єктом соціальної дії.

Важливе значення має залучення у різні соціальні інститути саме дітей молодшого шкільного віку, для яких характерна рухливість, емоційність, зацікавленість, велика вразливість, конкретність мислення, нестійкість уваги, невміння концентрувати увагу тривалий час на чомусь одному, бажання наслідувати старших. Тому, цінним є для молодшого шкільного віку формування суб'єктності дитини у різних видах її діяльності.

Актуальність проблеми загострює й потреба в розв'язанні об'єктивних *суперечностей*, зокрема, між: потребою суспільства в цілеспрямованій організації дозвілля молодших школярів та наявністю соціальних інститутів для її здійснення; об'єктивним значенням

дозвілєвої діяльності у розвитку особистості і можливістю молодших школярів задовольняти в ній свої потреби та інтереси; самодіяльністю та креативністю дозвілєвої діяльності та нездатністю школяра проявити свою суб'єктність у дозвілєвій діяльності.

Особливості розвитку суб'єктності молодшого школяра аналізуються в теоретико-експериментальних дослідженнях В. Давидова, О. Дусавицького, Д. Ельконіна, В. Слободчикова, Г. Цукерман та ін. У працях цих науковців молодший школяр, як суб'єкт навчальної діяльності розглядається активним учасником навчально-виховного процесу, який уміє самостійно ставити та вирішувати навчально-виховні завдання, адекватно контролювати та оцінювати успішність їх розв'язання. Важливість дослідження процесів розвитку особистості засобами дозвілєвої діяльності доводять також учені, які вирішували специфічні педагогічні проблеми: В. Гладиліна, Т. Гончар, О. Гончарова, О. Диба, Т. Зрелова, Ю. Клейберг, Г. Колик, Л. Сайкіна, А. Фатов, С. Цюлюпа та ін. Питання суб'єктності молодшого школяра, її тісний внутрішній зв'язок з активністю та творчими здібностями, розглядають В. Кудрявцев, Ю. Полуянов, В. Татенко, І. Тітов та ін. Проте, визначення сутності та функцій суб'єктності молодшого школяра у дозвілєвій діяльності залишилася поза увагою науковців.

На сьогодні потребують визначення поняття «суб'єктності молодшого школяра в дозвілєвій діяльності» й обґрунтуванні основних компонентів та функцій суб'єктності молодшого школяра у вільний час.

Поняття суб'єктності особистості розглядається у різних напрямках: у філософському – свідомо форма буття (А. Брушлінський, Г. Гегель, Т. Дулинець, Ф. Ніцше); педагогічному – здатність до саморозвитку, самоактуалізації (М. Боритко, О. Волкова, А. Деркач, М. Пряжников та ін.); психологічному – системна якість особистості, що поєднує такі якості, як свобода, самостійність, відповідальність, ініціативність, активність, відповідальність (І. Гоголева, Є. Ісаєв, В. Слободчиков, І. Якиманська та ін).

Різні напрямки аналізу цього поняття обумовлюють неоднозначне його трактування вченими. Аналіз психолого-педагогічної літератури (К. Альбуханова-Славська, І. Бех, З. Карпенко, О. Киричук, О. Ліннік, І. Тітов та ін.) засвідчив, що суб'єктність вченими розглядається, як: здатність особистості розв'язувати суперечності, що виникають на її життєвому шляху (К. Абульханова-Славська [1]); здатність людини прийняти практично-перетворювальне ставлення до власної життєдіяльності, що знаходить своє вираження в рефлексії», та «соціальний, діяльнісно-перетворювальний спосіб буття людини» (І. Бех) [2]; усвідомлення людиною себе суб'єктом діяльності та стосунків, у яких відбувається самовдосконалення особистості, яке уможлиблюється завдяки наявності таких якостей, як відповідальність, ініціативність, активність, здатність до прийняття самостійних рішень (О. Ліннік [3]); свідомо цілеспрямована активність, що характеризується мотиваційно-смысловими,

регуляторно-вольовими, пізнавальними, рефлексивно-самооціночними аспектами та проявляється в індивідуально обумовленому способі побудови, реалізації і розвитку суб'єктом власної діяльності (І. Тітов [4]).

Н. Дулинець характеризує інтегрований підхід до визначення суб'єктності і розглядає її як свободу вибору, відповідальність та визначає їх основними характеристиками суб'єктності, які проявляються в різних видах ставлень: ставленні до себе, як джерела продуктивної активності; ставленні до навколишньої дійсності, яка постає в якості об'єкта активності; інтеграції різних рівнів виявлення активності, що зумовлює автономність та самостійність людини; позитивності «Я»-концепції [5]. На думку О. Лінник, саме такий інтегрований підхід дозволяє представити інтегровану та ієрархічну природу суб'єктності й поєднати її особистісний, діяльнісний та творчий аспекти [3]. Згідно з цим підходом, суб'єктність є якістю, яка набувається особистістю.

Поряд з цим, суб'єктність є здатністю людини приймати практично-перетворювальне ставлення до власної життєдіяльності та розв'язувати власні суперечності; соціально цінна якість особистості; спосіб реалізації людиною свого духовного потенціалу; усвідомлення людиною себе суб'єктом діяльності та стосунків; свідомо цілеспрямована активність людини. Отже, враховуючи погляди учених, нами суб'єктність потрактовано як набута соціально цінна якість особистості, її усвідомлена здатність до ініціативності, активності, саморегуляції, самотворення, спроможність бути суб'єктом суспільної діяльності та власного життя. Відповідно, суб'єктність характеризується ініціативністю, активністю, цілеспрямованістю, творчістю, рефлексивністю, незалежністю особистості, її саморегуляцією та самотворенням.

Суб'єктність, на думку І. Беха, властива людині потенційно, тобто вона є «...вродженою субстанціальною властивістю... робити взаємозумовлені зміни у світі, в інших людях, у самій собі [5, с. 28]. Б. Ананьев стверджує, що суб'єктні властивості людини проявляються тільки на певному рівні розвитку – особистісному – й визначаються балансом процесів екстеріоризації та інтеріоризації; функції суб'єкта в людині невід'ємно пов'язані з продуктивністю діяльності, яку вона виконує; тільки творче ставлення до діяльності розкриває суб'єктні властивості людини [6, с. 19]. Отже, виходячи з судження вченого, пріоритетною характеристикою суб'єктності є творчість.

Якщо розглядати суб'єктність дітей молодшого шкільного віку у дозвіллевій діяльності, вагомим є визначення їхніх психологічних характеристик, пов'язаних з активною участю в забезпеченні власних потреб та інтересів у вільний час. Здійснений аналіз поглядів В. Давидова [7] дозволив нам узагальнено виокремити ті основні характеристики молодшого шкільного віку, які потрібно враховувати у розвитку суб'єктності учня початкової школи у дозвіллевій діяльності: молодший шкільний вік (6 – 9 років) є періодом інтенсивного розвитку та якісного перетворення пізнавальних процесів, якими дитина поступово оволодіває,

вчиться у своїй життєдіяльності і може удосконалювати їх у дозвілєвій діяльності; розвивається і формується в навчальній діяльності як особистість завдяки усвідомленому, цілеспрямованому засвоєнню соціокультурного досвіду у різних видах й формах суспільно-корисної, пізнавальної, теоретичної та практичної діяльності; у молодшому шкільному віці змінюється соціальна ситуація розвитку, яка характеризується залученням дитини до суспільно значущої та суспільно оцінювальної діяльності, а також до соціальної взаємодії з дорослими та однолітками у дозвілєвій діяльності; серед основних новоутворень цього вікового періоду є формування внутрішнього плану дії, довільність, рефлексія, яка, будучи універсальним засобом побудови ставлення людини до власної життєдіяльності, не обмежена лише сферою цілеспрямованої само зміни, і саме які може дитина розвивати у ході дозвілєвої діяльності.

Нам імпонує думка В. Давидова, який наголошує, що в процесі різних видів дозвілля розвиваються такі компоненти суб'єктності молодших школярів, як самостійність та ініціативність, які не зводяться до рефлексивності. Водночас, поняття «рефлексія» і «вміння розвиватися» пов'язані між собою через поняття «суб'єкт»: людина, яка вміє навчати себе, сама визначає межі свого знання (незнання) і сама знаходить засоби розширити межі відомого, доступного [7]; у молодших школярів з'являється здатність діяти не лише відповідно до вимог дорослого, але й відповідно до самостійно вироблених вимог, вона навчається свідомо, самостійно регулювати свою поведінку, свої дії, володіти собою, в тому числі і під час дозвілєвої діяльності.

Враховуючи особливості молодшого шкільного віку, суб'єктність молодшого школяра визначаємо як його інтегративну якість, яка включає в себе цілеспрямованість, активність, творчість, ініціативність, рефлексивність особистості. Вона проявляється в активному прагненні дитини до розширення смислової основи власної пізнавальної діяльності, виникненні мотивації самозмінення, розвитку вольової регуляції власної психічної діяльності, рефлексивному розвитку сфери самосвідомості, становленні пізнавальних здібностей.

Коли говоримо про дозвілєву діяльність дітей молодшого шкільного віку, то зазначимо, що вона реалізується через яскраві емоційні заходи і сприяє формуванню таких моральних якостей, як взаємоповага, взаємовиручка, взаємодопомога, товарицькість, доброзичливість, ввічливість, відповідальність тощо; сприяє розвитку творчих здібностей, мислення, допитливості, уважності, спостережливості; розширює кругозір, розвиває дозвілєві інтереси, культурні потреби дітей; формує вольові якості: наполегливість, ініціативність, стриманість, відповідальність, дисциплінованість тощо.

З огляду на це, суб'єктність молодшого в дозвілєвій діяльності характеризуємо як здатність дитини до активної, творчої, цілеспрямованої діяльності у вільний час задля саморозвитку, самотворення, мотивації до самозмінення та задоволення власних

інтересів й потреб. Аналізуючи суб'єктність молодшого школяра в дозвіллевій діяльності, виокремимо її основні компоненти. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури нами узагальнено підходи науковців до визначення компонентів суб'єктності (табл. 1).

Таблиця 1

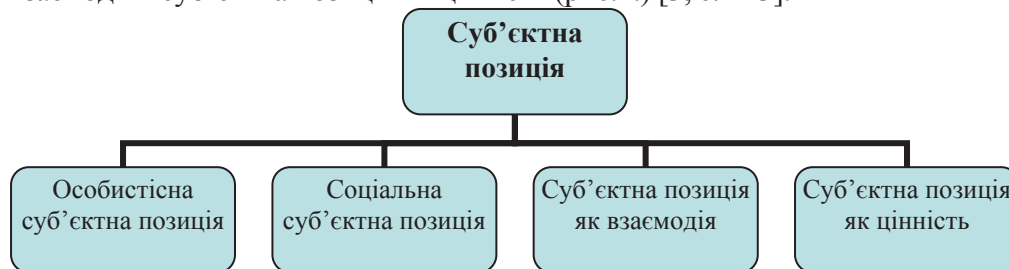
Підходи вчених до визначення компонентів суб'єктності

Характеристика суб'єктності Вчені	А. Адлер [8]	О. Бартків, Є. Дурманенко [9]	О. Ліннік [3]	І. Тітов [4]
Активність	+	+	+	+
Цілеспрямованість	+	+		+
Цілісність		+		
Соціальність	+	+		
Рефлексія	+	+		+
Самоактуалізація		+		
Відповідальність			+	+
Креативність		+		+
Творче «Я»/творчість	+			
Самодіяльність		+		
Незалежність/свобода		+	+	
Самостійність		+	+	
Ініціативність		+	+	+
Оригінальність			+	
Саморозвиток			+	

Отже, на основі аналізу таблиці 1, врахування сутності дозвіллевої діяльності молодших школярів та суб'єктності молодших школярів у дозвіллевій діяльності, основними компонентами суб'єктності молодшого школяра у дозвіллевій діяльності є: цілеспрямованість, ініціативність, самодіяльність, самостійність, оригінальність, відповідальність, самоактуалізація, здатність до рефлексії та творчість. Так, цілеспрямованість молодшого школяра у дозвіллевій діяльності визначається його умінням ставити різні види цілей дозвіллевої діяльності: оперативні – відповідно до кожного дозвіллевого заходу і здатність проявити себе у цьому заході; тактичні – на невеликий проміжок часу та стратегічні цілі – задля задоволення власних та суспільних інтересів і самореалізації молодшим школярем себе у дозвіллевій діяльності. Ініціативність у дозвіллевій діяльності визначається прагненням дитини ініціювати дозвіллеві заходи, виходячи з власних бажань та інтересів та бажань й інтересів однолітків, організовувати їх, аналізувати їх результативність з подальшим плануванням наступної дозвіллевої діяльності. Творчість молодших школярів у дозвіллевій діяльності характеризується їхньою безпосередністю, неординарністю, креативністю в організації та проведенні дозвілля. Самодіяльність як характеристика суб'єктності молодшого школяра визначається його власним прагненням бути активним учасником дозвілля задля самовираження, самореалізації й

задоволення дозвіллевих потреб; вільно залучатися до участі у різних дозвіллевих заходах на рівні класу, школи, міста/села, рефлексивно відокремлювати власні й суспільні потреби, бажання і цілі їх досягнення.

Як діяльнісна проекція суб'єктності виступає суб'єктна позиція людини, що проявляється у різних видах діяльності, у тому числі й дозвіллевій. Варто зазначити, що поняття «позиція» вперше в науковий обіг було введено А. Адлером і по трактоване як інтеграція вибіркового ставлення людини у важливому для неї питанні [8]. І. Гоголева розглядає суб'єктну позицію особистості, як передумову становлення її суб'єктності [10]. Про взаємозв'язок суб'єктності й суб'єктної позиції йдеться в дослідженні І. Обухової, яка визначає суб'єктну позицію як «свідоме ставлення до життя, відображення суб'єктності особистості» [11, с. 52]. Характеризуючи суб'єктну позицію особистості, О. Ліннік розмежовує в ній певні рівні. Учена зазначає, що всі ці рівні пов'язані між собою ієрархічно, тобто кожен рівень є обов'язковою передумовою наступного рівня: особистісна суб'єктна позиція – соціальна суб'єктна позиція – суб'єктна позиція у взаємодії – суб'єктна позиція як цінність (рис.1.) [3, с. 143].

Рис. 1. Рівні суб'єктної позиції

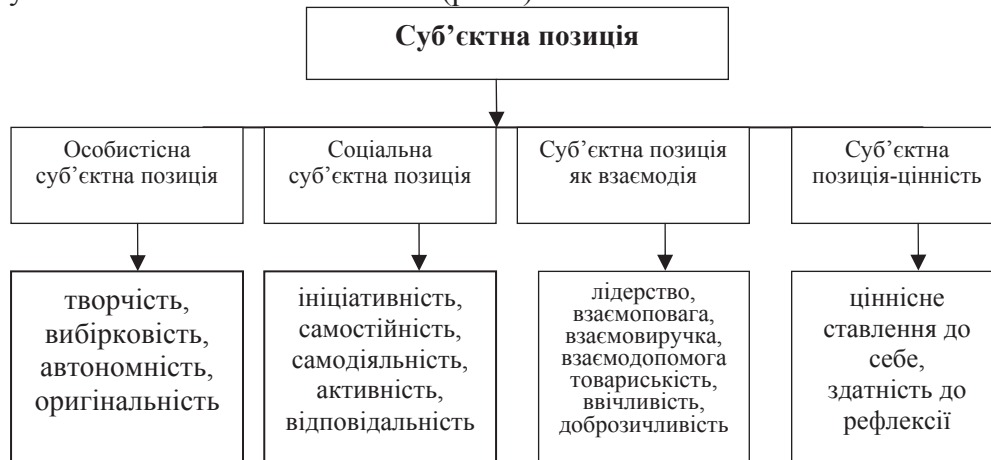
Так і у дозвіллевій діяльності, спочатку молодший школяр виявляє свою особистісну суб'єктну позицію, взаємодіючи з однолітками, педагогами, потім суб'єктну соціальну позицію, ініціюючи та виступаючи активним учасником дозвіллевих заходів, у процесі яких одночасно і проявляється його суб'єктна позиція у взаємодії, і лише, коли дозвіллева діяльність цілеспрямована, задовольняє інтереси, потреби дитини у саморозвитку, самовираженні й самореалізації суб'єктна позиція виступає цінністю.

О. Ліннік визначає зміст суб'єктної позиції та її стосункові й діяльнісні аспекти [3, с. 144]. Враховуючи думку вченої та, виходячи з контексту нашого дослідження, особистісні та моральні якості дитини молодшого школяра у дозвіллевій діяльності ми визначаємо змістовим аспектом суб'єктної позиції і до них відносимо автономність, оригінальність, творчість, вибірковість та ін. Соціальна суб'єктна позиція як характеристика становища молодшого школяра в статусно-рольовій груповій структурі, виявляється в процесі різних типів відносин в дозвіллевій діяльності та, на наш погляд, характеризується вираженням таких якостей як ініціативність, самостійність, самодіяльність,

активність, відповідальність. Уже діяльнісні характеристики суб'єктної позиції як взаємодії виявляються у взаємодії молодшого школяра з іншими суб'єктами культурно-дозвілєвої діяльності і проявляються через лідерство, взаємоповагу, взаємовиручку, взаємодопомогу, товариськість, доброзичливість, ввічливість.

Ціннісні характеристики суб'єктної позиції проявляються через систему ціннісних ставлень: ціннісне ставлення до себе, ціннісне ставлення до дозвілєвої діяльності, до інших, здатність до рефлексивної діяльності, відкритість. Охарактеризувавши суб'єктну позицію молодшого школяра у дозвілєвій діяльності на кожному рівні, нами узагальнено такі її компоненти (рис.2).

Рис. 2. Компоненти рівнів суб'єктної позиції молодшого школяра у дозвілєвій діяльності

Сформованість суб'єктної позиції молодшого школяра у дозвілєвій діяльності у взаємодії передбачає і наявність системи ціннісних ставлень до дозвілєвої діяльності та міжособистісної взаємодії; набуття авторитетного статусу в групі та активна позиція в безпосередній взаємодії.

Взявши за основу погляди І. Тітова [4], нами визначено функції дозвілєвої діяльності у структурі суб'єктності молодших школярів: цілеутворювальна – полягає у формуванні нових цілей дозвілєвої діяльності; мотиваційно-ціннісна – характеризується вмотивованістю дозвілєвої діяльності та її значимістю для молодшого школяра; ініціативно-моделююча – полягає в осмисленій ініціативності та організації (за підтримки і коригуванні дій вчителя) дозвілєвих заходів; перетворювально-креативна – забезпечує різнопланові та багаторазові перетворення різних за ступенем узагальненості та динамічності образів, що призводить до відкриття суб'єктивно нових властивостей дозвілєвої діяльності; регулюючо-рефлексивна – полягає у рефлексивній корекції учнем власних дій та вчинків, що зумовлює конструктивну спрямованість дозвілєвої діяльності.

Отже, здійснений аналіз засвідчив, що проблема суб'єктності молодшого школяра у дозвіллевій діяльності на сьогодні є мало вивченою. На основі поглядів науковців суб'єктність молодшого школяра у дозвіллевій діяльності визначаємо як інтегративну якість дитини, яка полягає у здатності до активної, творчої, цілеспрямованої діяльності у вільний час задля саморозвитку, самотворення, мотивації до самозмінення та задоволення власних інтересів й потреб.

Проведене дослідження не претендує на вичерпний розгляд усіх аспектів означеної проблеми, а відкриває перспективи подальшого узагальнення особливостей формування суб'єктності молодшого школяра у дозвіллевій діяльності.

Список використаної літератури

- 1. Абульханова-Славская К. А.** О субъекте психической деятельности / К. А. Абульханова-Славская. – М. : Наука, 1973. – 288 с.
- 2. Бех І. Д.** Цінності як ядро особистості / І. Д. Бех // Цінності освіти і виховання : наук.-метод. зб. / за заг. ред. О. В. Сухомлинської. – К., 1997. – С. 8–11.
- 3. Ліннік О. О.** Система підготовки майбутнього вчителя до організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями початкової школи : дис...доктора наук : 13.00.04 / Олена Олегівна Ліннік. – Старобільськ – 2016. – 520 с.
- 4. Тітов І. Г.** Розвиток творчої уяви молодших школярів як компонент становлення їхньої суб'єктності : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. / Іван Геннадійович Тітов. – К., 2007. – 23 с.
- 5. Дулинець Т. Г.** Становление субъектной позиции учащийся в учебном процессе : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Татьяна Григорьевна Дулинець. – Красноярск, 2005. – 243 с.
- 6. Ананьев Б. Г.** Психологическая структура человека как субъекта / Б. Г. Ананьев // Человек и общество. – Вып. 2. – Л. : ЛГУ, 1967. – С. 235–249.
- 7. Давидов В. В.** Младший школьный возраст как особый возраст в жизни ребенка В. В. Давыдов // Возрастная и педагогическая психология: Хрестоматия / Сост. И. В. Дубровина и др. – М. : Академия, 1999. – С. 15.
- 8. Адлер А.** Индивидуальная психология / А. Адлер // Теории личности в западноевропейской и американской психологии / под ред. Райгородского Д. Я. – Самара : Издат. дом Бахрах, 1996. – С. 154–180.
- 9. Бартків О. С.** Суб'єктність педагога: теоретичний аналіз проблеми / О. С. Бартків, Є. А. Дурманенко // Щомісячний науково-педагогічний журнал «Молодь і ринок» № 11(118), листопад 2014. – С. 33–47.
- 10. Гоголева И. И.** Становление субъектной позиции будущего учителя в условиях инновационной деятельности педагогического колледжа : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Гоголева Ирина Ивановна. – Комсомольск на Амуре, 2003 – 207 с.
- 11. Обухова И. А.** Профессиональная подготовка педагога к формированию субъектной позиции школьника в системе гуманистического воспитания : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Ирина Александровна Обухова. – М., 2003. – 188 с.

Гончарук О. В. Суб'єктність молодшого школяра у дозвіллевій діяльності

У статті обґрунтовано сутність та функції суб'єктності молодшого школяра у дозвіллевій діяльності. Суб'єктність молодшого школяра у дозвіллевій діяльності визначено як інтегративну якість дитини, яка полягає у здатності до активної, творчої, цілеспрямованої діяльності у вільний час, задля саморозвитку, самотворення, мотивації до самозмінення та задоволення власних інтересів й потреб. Компонентами суб'єктності молодшого школяра у дозвіллевій діяльності визначено: цілеспрямованість, ініціативність, самодіяльність, самостійність, оригінальність, відповідальність, самоактуалізацію, здатність до рефлексії та творчості. Охарактеризовано рівні та компоненти суб'єктної позиції молодшого школяра у дозвіллевій діяльності.

Ключові слова: дозвіллева діяльність молодших школярів, суб'єктність молодшого школяра у дозвіллевій діяльності, компоненти суб'єктності, рівні та компоненти суб'єктної позиції молодшого школяра у дозвіллевій діяльності, функції суб'єктності молодшого школяра у дозвіллевій діяльності.

Гончарук О. В. Субъектность младшего школьника в досуговой деятельности

В статье обоснована сущность и функции субъектности младшего школьника в досуговой деятельности. Субъектность младшего в досуговой деятельности характеризуем как интегративное качество ребенка, которое заключается в его способности к активной, творческой, целеустремленной деятельности в свободное время ради саморазвития, самотворения, мотивации к самоизменению и удовлетворению собственных интересов и потребностям. Компонентами субъектности младшего школьника в досуговой деятельности определено: целенаправленность, инициативность, самодеятельность, самостоятельность, оригинальность, ответственность, самоактуализация, способность к рефлексии, творчество.

Ключевые слова: досуговая деятельность младших школьников, субъектность младшего школьника в досуговой деятельности, компоненты субъектности, уровни и компоненты субъектной позиции младшего школьника в досуговой деятельности, функции субъектности младшего школьника в досуговой деятельности.

Goncharuk O. Subjectivity of the Junior Schoolchild in Leisure Activities

The article reveals the essence and functions of the subjectivity of the junior schoolchild in leisure activities. The subjectivity of the junior child in his/her leisure activities is characterized as the integrative quality of the child, which concludes in his/her ability to active, creative, purposeful activity in his/her free time for the sake of self-development, self-motivation, motivation

for self-change and satisfaction of own interests and needs. The components of the subjectivity of the junior schoolchild in his\her leisure activities are determined: purposefulness, initiative, independent action, independence, originality, responsibility, self-actualization, the ability to reflect, creativity.

Key words: leisure activity of junior schoolchildren, subjectivity of junior schoolchild in leisure activities, components of subjectivity, levels and components of the subject position of the junior schoolchild in leisure activities, the functions of the subjectivity of the junior schoolchild in leisure activities.

Стаття надійшла до редакції 27.02.2018 р.

Прийнято до друку 01.03.2018 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Желанова В. В.

УДК 373.3.016:796]+379.8

С. А. Грицюк

ВИВЧЕННЯ РУХОВИХ УПОДОБАНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК УМОВА ОПТИМІЗАЦІЇ ПОЗАКЛАСНОЇ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Принцип добровільності, покладений в основу позакласної фізкультурної роботи, зумовлює необхідність детального вивчення широкого кола інтересів молодших школярів щодо різних проявів рухової діяльності в їх повсякденному житті. Наукові дослідження (В. Арєф'єв [1], Е. Вільчковський [2], Л. Волков [3], Н. Москаленко [4], Ю. Ніколаєв [5], М. Буренко [6]) з одного боку виявляють тенденцію до згасання прагнень у значної кількості школярів до систематичної фізичної підготовки та занять спортом, а з іншого (Г. Безверхня [7], М. Буренко [6], Є. Захаріна [8], Т. Круцевич [9]) переконують, що через мотиваційну сферу та інноваційні форми можна продуктивно впливати на систематичність занять фізичною культурою, формувати та удосконалювати необхідні знання, уміння і навички у фізкультурній галузі. І особливо плідною така робота може стати в молодшому шкільному віці, коли потребнісно-мотиваційна сфера переважає над вольовою. Власне ця вікова особливість зумовлює необхідність вивчення домінуючих інтересів молодших школярів.

Мета статті – проаналізувати результати письмового опитування вікових особливостей рухових уподобань молодших школярів, як важливої умови удосконалення їх позакласної ігрової діяльності.

В анкетуванні, спрямованому на забезпечення оптимальної побудови змісту позакласної ігрової діяльності брало участь 316 респондентів (учнів других і третіх класів) Любешівського та Шацького загальноосвітніх навчальних закладів І–ІІІ ступенів